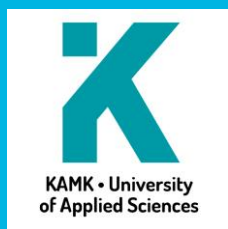

Terveysmetsätoimintamallit työ- ja toimintakyvyn edistämiseksi

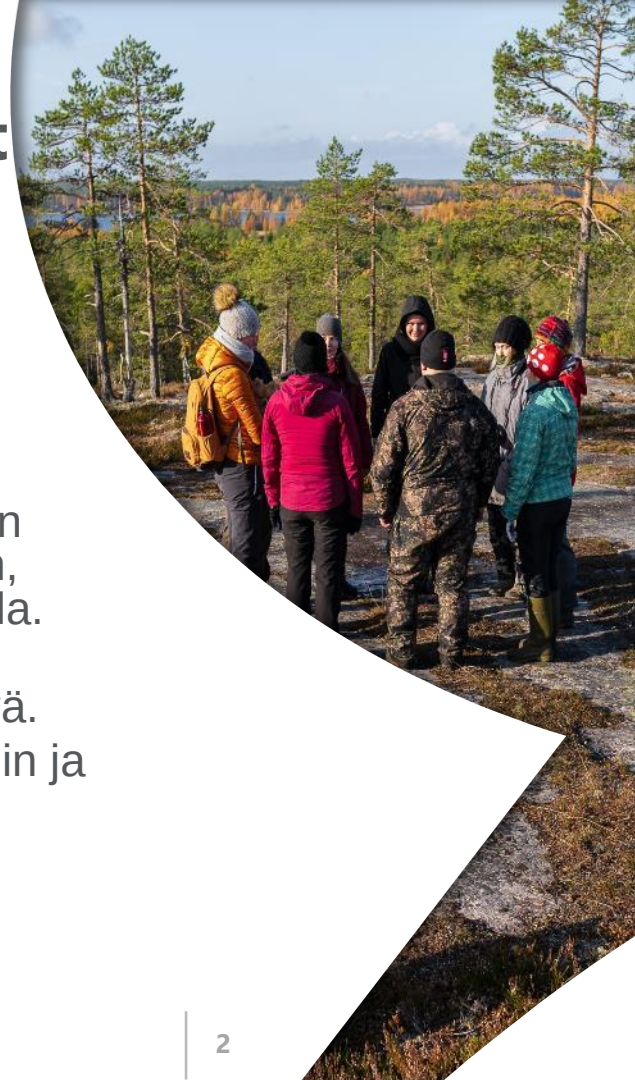
Maija Lipponen, Luke maija.lipponen@luke.fi

Merja Leskinen, KAMK merja.leskinen@kamk.fi

Terveysmetsä-hankkeen lähtökohdat

- Kainuulaisten hyvinvoinnin ja toimeentulon kannalta olennaista on terveyden, hyvinvoinnin, toimintakyvyn, aktiivisuuden ja osaamisen parantaminen.
- Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen vaatii laajaa, sektorirajat ylittävää yhteistyötä.
- Hyvinvointia voidaan parantaa elinkeinojen ja työllisyyden vahvistamisella sekä terveyden, psyykkisen hyvinvoinnin, sosiaalisen pääoman ja yhteisöllisyyden kehittämistoimilla.
- Terveyttä ja hyvinvointia edistävää sekä sairauksia ja syrjäytymistä ennalta ehkäisevää toimintaa on kehitettävä.
- Koronapandemia on tuonut omat haasteensa hyvinvointiin ja he, jotka voivat huonosti, voivat nyt entistä huonommin. Tarvitaan palveluja, jotka voidaan toteuttaa turvallisesti, ilman katkoksia, epidemiasta huolimatta.

Taustaa

- Selvitys Luonto voimaksi Kainuussa: Green Care –palveluiden tarve ja tarjonta
- Menossa olevassa Luontoperustaisen osaamisen kehittäminen (Lupeos) -hankkeessa (KAMK, KAO, Luke) kehitetty koulutussisältöjä luontoperustaiseen toimintaan
- Luonnon hyvinvointivaikutuksiin perustuvia toimintamalleja olisi mahdollista laajentaa Kainuussa; lähiluontokohteita hyödynnettäisiin laajemmin hyvinvointi-, sosiaali- ja terveyspalveluissa
- Esim. Sipoon mallin mukaiset luontoreseptit terveysasemien toiminnassa (Mickos, A. (2020). Suullinen esitys Kansanterveyttä metsästä seminaarissa 5.2.2020. (Katsottavissa <https://www.youtube.com/watch?v=JvEgIY3VIJI>, kohta 4:25).
- Sotkamossa kokeiltu Luontoseteli-mallia nuorisotyössä

Hankkeen perustiedot

Terveysmetsämallit työ- ja toimintakyvyn edistämisessä -hankkeessa edistetään luontoperustaisten menetelmien ja toimintamallien hyödyntämistä haastavassa asemassa, erityisesti työelämän ulkopuolella, olevien kanssa työskentelevien sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten työssä.

ESR TL5: Erityisesti työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen

Rahoitus: Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus

Budjetti: 305 143 €, tuki 75%

Toteutusaika: 1.6.2021-31.8.2023

Toteuttajat: Luke ja KAMK

Tavoitteet

Päätavoite: Hankkeen päätavoitteena on lisätä osaamista ja toimijoiden välistä yhteistyötä moniammatillisten palvelujen kehittämiseksi työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantamiseksi.

- Kehittää sote-toimijoiden ja kuntien Green Care -osaamista ja sen mahdollisuuksia asiakastyössä
- Kehittää ja kokeilla toimijoiden yhteistyönä terveystalokalleja terveyden edistämistyön ja sote-palveluiden menetelmäksi
- Kehittää sote- ja kuntoutuspalvelujen asiakaslähtöisyyttä, motivoivuutta ja sitouttavuutta luontolähtöisin keinoin

Hankkeen kohderyhmä

Hankkeen kohderyhmää ovat työelämässä olevat sosiaali-, terveys-, ja kuntoutuspalvelujen tarjoajat, jotka työskentelevät haastavassa asemassa olevien asiakkaiden kanssa:

- Kuntien terveyttä edistävä toiminta (HyTeTu-ryhmät, etsivä nuorisotyö, työttömien yhdistykset)
- Perusterveydenhuolto (kansanterveyshoitajat, terveysasemien lääkärit, työttömien terveystarkastuksia tekevät)
- Erikoissairaanhoido (ammattilaiset, jotka kohtaavat hyvinvointi- ja mielenterveysongelmista kärsiviä, pitkäaikaissairaita, vajaakuntoisia ja ikääntyviä työikäisiä henkilöitä)
- Työterveyshuolto (työelämästä putoamisvaarassa olevien kanssa työskentelevät)
- Yksityiset sosiaali- ja terveysalan toimijat (esim. hoivayritykset, nuorisokodit, lääkäriasemat), maaseutuyritykset (Green Care -yritykset, luontoalan yritykset)
- TE-palvelujen ja kuntakokeilun asiantuntijat (työttömien ja työelämän ulkopuolella olevien kanssa työskentelevät)

Hankkeen kohderyhmää ovat myös yllä mainittujen kohderyhmien sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluiden asiakkaat, jotka ovat työelämän ulkopuolella tai vaarassa pudota työelämästä esimerkiksi työkyvyn huonontuessa. Asiakkailta voi olla mielenterveys- ja päihdeongelmia, elämänhallinnan tai hyvinvoinnin haasteita tai pitkäaikaissairauksia ja he voivat olla kuntakokeilun asiakkaita.

Mitä tehdään?

- Lisätään osaamista luonnon terveys- ja hyvinvointihyödyistä
- Luodaan sisällöt erilaisille asiakasryhmille soveltuville terveysmetsäinterventioille, jotka ovat hankeosapuolten hyödynnettävissä omassa työssään.
- Hankkeessa laadittuja interventioita pilotoidaan osana sosiaali- ja terveystalvija mallilla, jossa terveydenhuollon ammattilainen ohjaa asiakkaan ammatillisesti ohjattuun luontotoimintaan “luontoreseptin” avulla.
- Luontoreseptit voidaan terveydenhuollossa suunnata esimerkiksi pitkäaikaissairaille tai nuorten aikuisten sosiaalisen tuen palveluihin.
- Viestintä ja vaikutusten arviointi

Tulokset ja vaikutukset

- Valmiit **retkisisällöt ja reittiehdotukset** hankkeen toimijoiden käyttöön
- Uudenlaisia luontoperustaisia toimintamalleja terveyden edistämiseen sekä sosiaali-, terveyspalveluihin: **luontoreseptit ja -setelit**
- Uusia **terveysmetsiä** Kainuun kuntiin tukeutuen olemassa oleviin lähiluontokohteisiin niiden terveyttä ja hyvinvointia edistävät piirteet huomioiden
- Uutta **tietoa** terveyttä edistävistä luontoympäristöistä & toimintamallien vaikutuksista

Kirjallisuutta

- Lipponen, M. 2019. Luonto tekee hyvää – entä digiluonto? Levón-instituutin julkaisuja 143 94-101. Vaasan yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-476-861-0>
- Ojala, A., Neuvonen, M-, Leinikka, M-, Huotilainen, M., Yli-Viikari, A., Tyrväinen, L., 2019. Virtuaaliluontoympäristöt työhyvinvoinnin voimavarana: Virtunature-tutkimushankkeen loppuraportti. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/544530>
- Tyrväinen, L., Lanki, T., Sipilä, R. & Komulainen, J. 2018. Mitä tiedetään metsän terveyshyödyistä. Duodecim 134 (13): 1397-403. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/542314>
- Tyrväinen, L., Savonen, E-M., ja Simkin, J. 2017. Kohti suomalaista terveystalouden mallia. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus.11/2017. 21 s. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/538373>
- Tyrväinen, L., Bauer, N & O'Brien, L. 2019. Impacts of forests on human health and well-being. In: Marusakova, L. & Sallmanshofer, M., Human health and sustainable forest management. FOREST EUROPE Study, FORESTS EUROPE, Liaison Unit Bratislava, ISBN 978 - 80 - 8093 - 265 – 7. p.30-57. https://foresteurope.org/wp-content/uploads/2017/08/Forest_book_final_WEBpdf.pdf
- Vehmasto, E.; Kettunen, M.; Green Care Finland ry. 2018. Suomalainen Green Care : LuontoHoivan LuontoVoiman laatutyökirja. Luonnonvarakeskus, Terveystalouden ja hyvinvoinnin laitos, Green Care Finland ry. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2018082834197>

Kiitos!